

Het Museumplein

2. Axel Rüger Geopend in 1973 is het Van Gogh Museum veruit de jongste van
(directeur de drie musea aan het Museumplein. Als enige draait het momen-
Van Gogh Museum) teel op volle toeren. Begin februari van dit jaar sprak *Kunstlicht*
met Axel Rüger (sinds 2006 algemeen directeur) over zijn visie op
het Museumplein en de aangrenzende musea. 'Het Museumplein
moet een rode loper functie hebben, een visitekaartje zijn voor de
culturele prestaties die in Nederland geleverd worden.'

als rode loper

Hoe bekijkt u de positie van het Van Gogh Museum ten opzichte van het Rijksmuseum en het Stedelijk Museum?

‘Ik bekijk het vanuit het oogpunt van samenwerking. In de toekomst, als beide musea weer open zijn en volop draaien, kunnen wij elkaar gaan aanvullen en versterken. Je krijgt dan iets heel speciaals hier aan het plein, namelijk een groep van drie musea van wereldklasse. Op loopafstand kun je straks de kunst vanaf de Middeleeuwen tot en met de eenentwintigste eeuw zien en ervaren. In die zin denk ik dat het een uitgelezen kans is om naast het afzonderlijke profiel van elk museum juist de musea als geheel te promoten en het Museumplein als een soort culturele wijk à la het MuseumsQuartier in Wenen en The Museum Mile in New York te profileren op nationaal en internationaal niveau.’

Maar is er dan helemaal geen sprake van concurrentie?

‘Natuurlijk, je concurreert altijd een beetje: wie krijgt de meeste aandacht, de meeste pers, de meeste bezoekers en voor welke tentoonstellingen? Maar uiteindelijk denk ik dat vooral toeristen, en ook bezoekers die niet voor één bepaalde tentoonstelling komen, nog veel sterker aangetrokken zullen worden door een breed aanbod aan het plein. Hier zouden we op kunnen inspelen door bijvoorbeeld gezamenlijke entreekaartjes of korting aan te bieden wanneer men meerdere musea achter elkaar bezoekt.’

‘Tegelijkertijd is het van belang dat ieder museum voor een helder eigen profiel blijft zorgen, zodat voor de bezoeker duidelijk is waar het per museum over gaat. Bij het Van Gogh Museum geeft de naam al aan dat het om Vincent van Gogh gaat, maar het is ook het museum van de late negentiende eeuw. Zo willen we ons ook verder profileren in de programmering van tentoonstellingen en in onze uitingen. Uiteraard zal er overlap zijn. Het Stedelijk Museum heeft bijvoorbeeld een prachtige collectie negentiende-eeuwse Nederlandse kunst en het Rijksmuseum gaat zich bij het verzamelen nog meer op deze periode richten om de Nederlandse kunst in zijn geheel te kunnen laten zien. Daarom is het wenselijk binnenkort een keer om de tafel te gaan zitten en weer eens te spreken over wat de ambities zijn van elk museum wat betreft het verzamelbeleid en, voor zover dat kan, tot afstemming en afspraken te komen. We hebben nu ook bruiklenen van elkaar om de collecties te versterken en dat wil je natuurlijk in de toekomst continueren.’

Hoe staat u tegenover samenwerking op het gebied van tentoonstellingen?

‘Ten eerste moet je natuurlijk de programmering op elkaar afstemmen om te vermijden dat je op hetzelfde moment bijvoorbeeld twee Picasso tentoonstellingen naast elkaar hebt. Verder is het belangrijk dat de profilering helder blijft zodat de bezoeker van te voren een beetje weet wat hij kan verwachten. Dit betekent dat het Van Gogh Museum niet zomaar een grote tentoonstelling hedendaagse kunst kan doen, want dat is het terrein van het Stedelijk Museum. Het organiseren van gezamenlijke tentoonstellingen lijkt me echter vrij lastig, want hoe knoop je die drie verzamelgebieden aan elkaar in een tentoonstellingsbeleid?’

Wellicht zou het een optie kunnen zijn om kunst uit uiteenlopende kunsthistorische periodes te mengen...

‘Als de kans zich voordoet met een heel innovatief concept dat inhoudelijk deugt en interessant is, dan is dat het overwegen waard. Er zijn geen grenzen aan de fantasie en creativiteit. Maar binnen de vaste collectie ga ik geen zeventiende-eeuwse of hedendaagse kunst tonen. Je moet in de gaten houden wat zinvol is.’

De samenwerking aan het plein blijft, als het aan Rüger ligt, niet beperkt tot de drie musea. Ook het Concertgebouw ziet hij er graag bij betrokken, zodat het Museumplein zich kan profileren als een cultureel centrum voor beeldende kunst en muziek.

‘We hebben het altijd maar over ‘de drie musea’, maar het Concertgebouw is een van de beste en meest succesvolle concertzalen ter wereld. Onder andere met het oog op publieksbereik willen wij de krachten bundelen: de bezoekers van het Van Gogh Museum zijn grotendeels toeristen die overdag komen en het publiek van het Concertgebouw is vooral Nederlands en komt ‘s avonds. Om elkaar hierin te versterken zijn we momenteel aan het onderzoeken hoe we kunnen samenwerken op het gebied van marketing en ticketverkoop. Tevens hebben we afgelopen jaar tijdens de tentoonstelling *Barcelona 1900* een eerste aanzet gedaan om ook qua programmering een en ander af te stemmen. Het Concertgebouw heeft toen enkele concerten georganiseerd van Spaanse en Catalaanse componisten, dat was ontzettend leuk. Aan twee concerten ging een inleiding op onze tentoonstelling vooraf en tevens kregen de concertbezoekers toegang tot het museum. Daar was veel belangstelling voor. Of het zal leiden tot een totale samenwerking tussen de drie musea en het Concertgebouw zal moeten blijken, al heb ik dat zelf wel duidelijk voor ogen. Uiteindelijk kan er wellicht zelfs op organisatorisch gebied worden samengewerkt, want we hebben binnen de musea veel functies die zich herhalen. Maar dat valt te bezien als het zover is.’

Momenteel wordt er gesproken over herinrichting van het Museumplein. Is er al iets concreets te zeggen over de plannen daarvoor?

‘Nee, de plannen worden op dit moment nog ontwikkeld. Wel zijn er verkennende gesprekken geweest tussen het stadsdeel, de gemeente en de culturele partijen over de wenselijkheid om het Museumplein te verbeteren. Het plein ziet er nu een beetje armoedig uit en ook de toegankelijkheid vind ik een probleem. Er zijn bijvoorbeeld veel kruisende fietspaden waar toeristen duidelijk moeite mee hebben. Het plein is nu niet erg uitnodigend.’ Ook de omvang van het Museumplein maakt het volgens Rüger moeilijk te behappen. ‘Het is echt gigantisch, vele malen groter dan welk ander plein ook: denk aan Piazza San Marco in Venetië, het Piazza in Siena of Trafalgar Square in Londen, allemaal een stuk kleiner. Het Museumplein is een groot veld dat qua stadsarchitectuur niet echt in een context is ingebed. Maar je moet helder hebben wat je ambities zijn voor het plein. Zo heeft de gemeente aangegeven dat ze een grote plek in de stad wil houden voor manifestaties – ook al vinden die nauwelijks meer plaats – en op het plein kun je zo’n 250.000 mensen kwijt...’

Hoe zou het plein er volgens u uit moeten zien?

‘Ik denk dat je er echt iets grootstedelijks met allure van zou kunnen en zou moeten maken. Dat betreft ook het meubilair. In de zomer is het nu een soort Zandvoort in de stad door die enorme grasmat. Maar ik heb niet zo een-twee-drie een heel concrete inrichting van het plein voor ogen. Gelukkig zijn daar stadsplanners, architecten en andere deskundigen voor. Ik laat me verrassen door de ideeën die worden ontwikkeld en de verwachtingen en voorwaarden die worden gesteld.’

Alvorens we het interview afsluiten, benadrukt Rüger nogmaals het belang van het Museumplein als geheel:

‘We moeten er met alle musea en het Concertgebouw flink de schouders onder zetten om het Museumplein als een soort merk te profileren en het op een goede manier op de markt te brengen. Misschien is het zelfs een idee een intendant in het leven te roepen voor een goed afgestemde programmering. Het plein als geheel is een enorme toevoeging aan de aantrekkelijkheid van Amsterdam waarmee je zowel nationaal als internationaal echt kan scoren. Het moet het kloppende culturele hart van Nederland zijn. Er wordt nu natuurlijk al van alles gedaan door het Concertgebouw en het Van Gogh Museum, maar dat is maar een deel van wat er in de toekomst mogelijk zal zijn wanneer het Stedelijk Museum en het Rijksmuseum weer op volle toeren draaien.’